

עמ"י 54596/05/20 - מדינת ישראל נגד עמית-יוסי אלמוג

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עמ"י 54596-05-20 מדינת ישראל נ' אלמוג

לפני	כבוד השופטת מעין בן ארי
עוררת	מדינת ישראל
	ע"י ב"כ עו"ד שירי פרל ורפ"ק אסף צוויג
נגד	עמית-יוסי אלמוג
משיב	ע"י ב"כ עו"ד אורית חיון ועו"ד דין כוכבי

החלטה כללי

לפני ערר על החלטת בית משפט קמא מיום 24/5/20 (מ"י 35067/5/20) במסגרתה הורה על מסירת דו"ח בדיקה פסיכיאטרית ראשונית שנערכה למשיב על-ידי הפסיכיאטר המחוזי ביום 18/5/20 לעיון ההגנה.

בימים אלה מתנהלת חקירה בחשד לרצח בת הזוג, שביצע המשיב אשר נתון במעצר מאז יום 16/5/20.

ראוי לפרט את השתלשלות העניינים, כדלקמן:

ביום 17/5/20 הורה בית משפט קמא על הארכת מעצרו של המשיב עד ליום 24/5/20. במסגרת זו, הורה על עריכת בדיקה פסיכיאטרית ראשונית, ודחה בקשה להשתתפות מומחה מטעם ההגנה במהלך הבדיקה. על ההחלטה האמורה שלא לאפשר השתתפות מומחה ההגנה בבדיקה הוגש ערר (עמ"י 36602-05-20) שנדון ביום 18/5/20 במסגרתו קבעתי כי לא נפלה שגגה בהחלטת בית משפט קמא, שכן מדובר בבדיקה ראשונית ולא ניתן היה לשלול חשש לשיבוש מהלכי משפט, אשר עלול להיגרם מהשתתפות גורם נוסף בבדיקה של המשיב. ציינתי עם זאת, כי ניתן יהא לשקול את הבקשה בהמשך, ולאחר קבלת תוצאות הבדיקה הראשונית.

ביום 18/5/20 נבדק המשיב בבדיקה פסיכיאטרית ראשונית והתקבלה "תעודת חדר מיון" (להלן- **דוח בדיקה ראשונית**).

במסגרת בקשת רשות ערר אשר הוגשה על החלטתי האמורה, ולאחר שהעוררת הודיעה כי קיימת הסכמה לפיה המשיב ייבדק באופן ראשוני על ידי מומחה מטעם ההגנה, התייתר הדיון בערר (בש"פ 3189/20 מיום 20/5/20). בהקשר זה יצוין כי נמסר מפי ב"כ המשיב בדיון לפני כי המומחה מטעמם אכן פגש במשיב.

ביום 24/5/20 התקיים דיון בבית משפט קמא במסגרתו התבקש להאריך את מעצרו של המשיב על מנת להמשיך ולבצע פעולות חקירה. בפתח הדיון, נטענה על-ידי ב"כ המשיב טענה מקדמית שעניינה בקשה לקבל דוח הבדיקה הראשונית לעיון ההגנה. נציג העוררת, רס"ב אסף צוויג סרב לבקשה מחשש לשיבוש החקירה בשים לב לכך כי החשוד מסר מספר גרסאות. למען שלמות התמונה ייאמר כי המשיב נעצר להמשך חקירה עד ליום 31/5/20 שעה 12:00.

בית משפט קמא הורה על מסירת דוח הבדיקה לעיון ההגנה מהטעמים הבאים: ראשית, למשיב קמה זכות יסוד, כמו לכל מטופל, לקבל את חוות הדעת וזאת בהתאם לבש"פ 909/05 ג'אבר נ' מ"י (27/2/2005) (להלן- **עניין ג'אבר**). שנית, מסירת חוות דעת לעיון ההגנה היא בבחינת "מחזה נפוץ" באולמות המעצרים. שלישית, המשיב הוא שמסר את הגרסה לפסיכיאטר המחוזי ולפיכך אין מניעה שבאת-כוחו תהיה חשופה לה, גם אם קיימות מספר גרסאות.

(להלן- **ההחלטה מושא הערר**).

תמצית טענות הצדדים

העוררת טענה כי הבדיקה הראשונית הינה חומר חקירה אשר לא מועבר להגנה בעת שהחקירה בעיצומה, כפי שלא נמסר כל נתון אחר מתוך החקירה, מחשש לשיבוש. העוררת הפנתה בטיעוניה להנחיית פרקליט המדינה מס' 6.12. מלבד פרפראזה שלדית אותה הסכימה להעביר להגנה, עתרה לקבל את הערר.

המשיבה טענה כי דרך כלל נמסרות חוות דעת לעיון ההגנה, הפנתה לעניין ג'אבר ולכך שמדובר בזכות יסוד של מטופל לקבל מידע אודות מצבו הרפואי. לטעמה, כאשר מדובר בגרסאות שמסר המשיב בעצמו, אין כל מניעה כי תעייין בהן, ולא ניתן לטעון כי קיים חשש לשיבוש, כאשר עניינו של המשיב אינו נופל לחריגים הנמנים בעניין ג'אבר.

דיון והכרעה

בשלב ראשון, יש לעמוד על משמעותה ומעמדה של בדיקה פסיכיאטרית המבוצעת לעצור במהלך חקירה.

סעיף 17 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (להלן- **חוק לטיפול בחולי נפש**) קובע כדלקמן:

"התעורר חשש כי אדם שיש לכאורה ראיות המחשידות אותו בביצוע עבירה אך טרם הוגש נגדו כתב אישום, הוא חולה, רשאי בית המשפט, לפי בקשתו של תובע או של החשוד ואף ביזמתו הוא, לצוות כי החשוד יבדק

בדיקה פסיכיאטרית, ואם הוא קטין-בדיקה כאמור בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער, שלא בתנאי אשפוז, כדי לקבוע אם הוא חולה ואם הוא מסוגל לעמוד לדין".

ראוי להפנות לבש"פ 92/00 פלוני נ' מ"י (28/8/2000) (להלן- **עניין פלוני**) במסגרתו נדונה בין היתר השאלה האם מוסמך בית המשפט להורות על הארכת מעצר אך לשם בדיקת מצבו הנפשי של הנחקר. נקבע כי ניתן להורות על הארכת מעצרו של חשוד, ככל שקמה עילת מעצר, כאשר הבדיקה- שעניינה רק לצורך בירור יכולתו של החשוד לעמוד לדין ושלא בתנאי אשפוז- באה בגדרי "חקירה". לפיכך, כל עוד לא נעשתה הבדיקה, לא נסתיימה החקירה.

כן, ניתן ללמוד על מעמדה של הבדיקה מהנחיות פרקליט המדינה (הנחייה מס' 6.12- מעמדה של חוות דעת פסיכיאטרית בעניינו של חשוד, שנערכה טרם הגשת כתב אישום נגדו), אליה הפנו הצדדים בטעוניהם. מההנחיה עולה כי בדיקת חשוד מהווה חלק מהותי של החקירה המשטרית, ונחשבת פעולת חקירה. עוד מצוין כי תוצרי פעולת החקירה הם בגדר "חומר חקירה". מכאן נובע, כי המועד בו יש להעביר את חוות הדעת הראשונית, הוא מועד הגשת כתב האישום. הבסיס לכך טמון בחשש לשיבוש החקירה, שכן גרסת החשוד משולבת בחוות הדעת וכוללת פרטי חקירה מובהקים. עוד מצוין בהנחיה כי **"ככלל, אין מקום להיענות לבקשת ההגנה למסירת חוות הדעת הפסיכיאטרית טרם הגשת כתב האישום, אלא אם כן ברור לשוטר או לפרקליט, כי אין במסירתה כדי לפגוע בהמשך החקירה"** (סעיף 5 להנחיה). לצד האמור, ככל שעסקינן בחשוד שהוא עצור, ושאלת מצבו הנפשי קשורה גם בהצדקת המעצר, יש להעביר להגנה **"פרפראזה" של חוות הדעת** (סעיף 8 להנחיה).

מהאמור עד כה עולה כי הפניית חשוד לבדיקה פסיכיאטרית בגדרי סעיף 17 לחוק טיפול בחולי נפש, מהווה פעולת חקירה, ותוצריה הם חומרי חקירה. נוכח העובדה כי עסקינן בשלב בו טרם הוגש כתב אישום, והחקירה בעיצומה, ככלל, העברת חומרי חקירה לעיון ההגנה עלולה לגרום לשיבוש החקירה. הזכות לקבל חומרי חקירה קמה עם הגשת כתב האישום בהתאם לסעיף 74 (א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

כעת, יש לפנות לשאלה מהן זכויות החשוד שהתקבלה בעניינו חוות דעת ראשונית, וכיצד ניתן לאזן זכויות אלה אל מול החשש משיבוש הליכי חקירה.

בנושא זה עסק בהרחבה עניין ג'אבר לעיל, מפי כב' השופט רובינשטיין, במסגרתו נקבע כדלקמן:

"לדידי, יש לראות את זכותו הבסיסית של אדם לעיין בחוות דעת - רפואית הנוגעת אליו, וחוות דעת פסיכיאטרית בכלל זה, בראש ובראשונה בגדרי חוק -יסוד: כבוד האדם וחירותו. חוק היסוד מורנו כי ' זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם... (סעיף 1), וכי 'אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם' (סעיף 2). עוד מורנו חוק היסוד (סעיף 5), כי ' אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של אדם במאסר, במעצר...'. ידיעה באשר למצב בריאותו של אדם היא לדעתי חלק מכבודו כאדם, שהרי עסקינן במרכיב בסיסי ביותר מקיומו ומחייו, לא כל שכן כשהיא נוגעת לחירותו...".

סעיף 18 (א) לחוק זכויות החולה, תשנ"ו- 1996 קובע אף הוא כי למטופל זכות לקבל מהמטפל או מהמוסד הרפואי מידע מרשומה רפואית המתייחסת אליו. גם ההסדרים החוקיים בחוק טיפול בחולי נפש (סעיפים 35 (יא) וסעיף 42 (ב)) מתירים לרופא למסור את המידע לחולה.

מכאן נקבע בעניין ג'אבר כי: "לדעתי, חוות הדעת הפסיכיאטרית שנתבקשה בעניינו של חשוד היא מידע שבעיקרון, בכפוף להחלטות של רופא, ולא של איש משטרה, זכאי לו העצור אם בשלב חקירה ואם בשלב הצהרת תובע. זה צריך לדעתי להיות הכלל".

אלא, שלכל כלל קיימים חריגים. כאשר החריג הינו כי "במקרים מסוימים גרסת החשוד העומדת לרשותו תוכל לשמשו שלא כדין, לשיבוש וכדומה, שהוא אחד הטעמים הבולטים לאי-העמדת חומר חקירה בטרם הוגש כתב אישום". ובהמשך- "אם בענייננו הכלל הוא שהחשוד זכאי לחוות הדעת, עדיין בידי הרשות לבקש מבית המשפט שהדברים יימסרו לבא-כוחו מתוך הסכמה שלא יועברו לחשוד עצמו עד מועד הגשתו של כתב אישום, ובמקרים קיצוניים לא יימסרו כלל".

כך מסכם כב' השופט רובינשטיין את מסקנתו-

"הכלל צריך בעיני אפוא להיות מסירתה של חוות-הדעת הפסיכיאטרית, והחריגים יטופלו אם בשיקול דעתו של הפסיכיאטר לפי הסמכויות שבחוק טיפול בחולי נפש, ואם בבקשה מבית המשפט מטעם הרשויות, כאמור לעיל".

מהכלל אל הפרט-

דוח הבדיקה הראשונית שנערכה למשיב מהווה אמנם חומר חקירה, אלא שלמשיב זכות לעיין בה. במסגרת הדוח מובאת גרסת החשוד, ויש מקום לבחון האם קיים חשש לשיבוש החקירה בהעברת הדוח לעיון ההגנה בשלב זה של ההליך. כאן המקום לציין כי הגם שנציגי העוררת הצהירו בבית משפט קמא כי תועבר פרפראזה לעיון ההגנה, בהתאם להנחיות פרקליט המדינה כפי שפורטו לעיל, הדבר לא נעשה.

לצורך הכרעה בערר, עיינתי בדוח הבדיקה הראשונית וכן בשלל הודעותיו של המשיב בתיק החקירה, ומסקנתי הינה כי העברת גרסת המשיב מתוך חוות הדעת לעיון ההגנה בשלב זה של החקירה, עלולה לפגוע באיכות החקירה שנועדה לשפוך אור על קרות האירועים. בתוך גבולות החשיפה האפשריים בשלב זה של החקירה, ראיתי לציין כי גרסת המשיב אינה אחידה וקוהרנטית, אלא משתנה מעת לעת ומחקירה לחקירה, על כל המשתמע מכך, הן בנוגע לכשירותו הנפשית והן בנוגע להבנת טיב האירוע והאשמה.

בהקשר זה יודגש, כי בנסיבות המקרה, גרסת המשיב היא שעומדת בבסיס החקירה, נודעת לה חשיבות עצומה, ואין המדובר בנושא פרופריאלי.

כפי שלא יעלה על הדעת להעביר לעיון ההגנה את חקירותיו של המשיב, על אף שלכאורה הן מצויות בידיעתו, איני סבורה כי יש מקום בשלב רגיש זה לחשוף את גרסתו המצויה בדוח הבדיקה.

אינדיקציה נוספת לחשש שיבוש החקירה קיימת בדוח עצמו ממנו עולה כי המשיב ביקש בשלב כל שהוא לדבר רק עם הרופא שעורכת הדין שלו תבחר ושיתף פעולה באופן חלקי.

אשר לטענת המשיבה כי הפרקטיקה הנוהגת הינה מתן עיון להגנה, הרי לבד מהצהרות הצדדים לא הונחה תשתית עובדתית בנוגע לכך.

מהאמור עולה כי יש מקום להעברת חוות הדעת, כפי שקבע בית משפט קמא בהחלטה מושא הערר, אולם יש מקום להשמטת גרסת המשיב בעמ' 2 - שורה 7 עד שורה 16 בלבד.

ניתן יהיה להעביר את כל התוכן לכשתסתיים החקירה.

הערר, איפא, מתקבל חלקית בלבד.

מעכבת ביצוע ההחלטה על מנת שהעוררת תשקול צעדיה עד ליום 27/5/20 שעה 15:00.

המזכירות תשגר העתק ההחלטה לבאי-כוח הצדדים.

ניתנה היום, ג' סיוון תש"פ, 26 מאי 2020, בהעדר הצדדים.